

Jön majd idő – így szól az én Uram, az ÚR, amikor éhséget bocsátok a földre. Nem kenyérre fognak éhezni, és nem vízre fognak szomjazni, hanem az ÚR igéjének hallgatására. Támolyognak majd tengertől tengerig és északtól keletig. Bolyonganak és keresik az ÚR igéjét, de nem találják.

Keresztény Gyülekezet!

Testvéreim a Jézus Krisztusban!

„Sóvárog, sőt eped az én lelkem az Úr házáért.... Boldog, akinek te vagy ereje, akit szíve a házadba vivő útra vezérel! Örvendezek, amikor ezt hallom: az Úr házába megyünk!” – ezek a zsoltárversek hangzottak el mai istentiszteletünk elején. Böjt 4. vasárnapján, *laetare* ünnepén az öröm oka a templom, az ott átélhető közösség Istennel és emberekkel.

Ma azonban lényegében üres templomban szolgálunk itt, Budafokon. Sem a padokban, sem az az úrvacsorai térdeplőn nem ér össze a könyökünk vagy a térdünk, mint olykor a tele templomban. Annál inkább összeér a lelkünk mindazokkal, akik most képernyő előtt ülnek, felekezeti hovatartozástól függetlenül. Sőt, talán most az sem számít, hogy valaki buzgó hívő, szenvedélyes kereső, vagy életét Isten nélkül akarja berendezni.

Életem nagy részében olyan helyen laktam és lakom, ahol a parókia és a templom vagy kápolna egybe van építve. Már csak ezért is jól ismerem az üres templom látványát, amit rendszeren mindig az élet megindulása követ: az egyházi kirakja az énekszámot, valamelyik testvér hozza a virágot, a kántor előkészíti a kottáit, az énekkar beénekel, és lassan szállingóznak a hívek. Ugye sokan fel tudjuk idézni a halk duruzsolást, egymás barátságos köszöntését, az énekeskönyv kézbevetését. Ma nem tehetjük ezt. Részt vehetünk viszont otthonunkban istentiszteleten, ebben az órában is bekapcsolódva a közvetítésbe. Ha lehet, most legalább egy rövid időre szüneteltessük a hírek böngészését, és kapcsolódjunk be ebbe a lelki közösségbe. Szerte a világban sokan imádkoznak most, alkossunk egy, az egész betérítő imahálót. Istentiszteletünk végén a világ 75 millió evangélikusát átfogó Lutheránus Világszövetség által kiküldött imádságokat mondjuk majd.

Van, aki szerint Isten büntetése, hogy üresek most a templomok. A járvány persze összefügghet egyes emberek felelőtlenségével és globális bűnökkel, magam mégsem büntetésnek, hanem próbatételnek tartom ezt a helyzetet. Nem büntetésnek, hiszen hitünk középpontjában az áll, hogy Isten, Krisztus keresztje és feltámadása által szerető Atyánkká lett.

Valljuk meg: sokszor nem kell koronavírus ahhoz, hogy elárvultak maradjanak a szent helyek, üresen a templompadok. Gyökössy Endre egy írása egy papról szól, aki kétségbeesve tapasztalja, hogy egyre kevesebben járnak a hívei, és a végén kiürül a templom. Ebben a drámai helyzetben kiül a templom mellé, és onnan nézi a falut. Nem az embereknek beszél Istenről, hanem az Úrnak az emberekről. Végimádkozza a falut. Istennel beszélget a házasságtörőről, az ügyeskedőről, a betegről, a boldogtalanról, és ezt tudja mondani: Könyörülj és irgalmazz nekik! Aztán megtörténik a csoda. Mivel helyreállt az ő Isten-kapcsolata, megfelelő időben immár hitelesen tud Istenről az embereknek beszélni, akik – ahogy mondják – megfényesednek a szavaitól.

Ezért először hadd szóljak most azokhoz a lelkipásztorokhoz – férfiakhoz és nőkhöz, fiatalokhoz és idősekhez –, akik nem tarthatnak hagyományos istentiszteleteket. Egyrészt boldog vagyok, hogy a leleményes szeretet jegyében milyen sokféle módját megtaláljátok annak, hogy az ígét megszólaltassátok, legépezt és a hívek postaládájába bedobott vagy e-mail címükre kiküldött áhítatok, telefonos lelkigondozás, vagy éppen online-istentiszteletek formájában. Másrészt hadd kérjek tőletek valamit:

mindenek előtt az Isten elé vigyék híveiteket imádságban, hogy aztán az ő üzenetét, vigasztaló szavát tudjátok az egész gyülekezetnek, és különösen is a bajba jutottaknak továbbadni.

Másodikként mindenkire szólom immár. Ilyenkor, a próbatétel idején juthatunk el arra a felismerésre, hogy milyen sok erő rejlik a hívek összetartásában. Ezt fogalmazza meg *Közösség* című művében Dietrich Bonhoeffer német teológus: „Ha a mai napig közösségben élhettünk más keresztényekkel, áldjuk Istent szívünk mélyéből, adjunk hálát térden állva, s ne feledjük: kegyelem, csakis kegyelem, ha még ma is keresztény testvéreink társaságában élhetünk”

Meggyőződésem: Isten ma is adja nekünk a kegyelem ajándékát. Ebben a helyzetben vigasztalást jelenthet egy-egy telefonhívás, a közös ima, egy elektronikus levél. Különösen is törődnünk kell a magányosokkal, az idősekkel és a betegekkel. S ha így létre tudjuk hozni a közösség kisebb köreit, akkor megtanulunk vágyódni arra a közösségre, amelybe Isten hívja a szétszóratásból az ő népét, és amely istentiszteleti közösséget belátható időn belül majd újra megélhetünk.

Bonhoeffer arra is példát ad, hogy az elméletet miként lehet megélni a gyakorlatban. Amikor magánzárkába került, szüleinek írt levelében így vallott, templomtalanul, a lelki közösségről:

„Tegel, 1943, július 3. [...] Amikor este 6 órakor megszólalnak a börtönkáporna harangjai, ez a legalkalmasabb pillanat, hogy levelet írjak nektek. Különös, hogy milyen hatalommal bírnak a harangok az emberek fölött, s milyen mély benyomást tudnak ránk tenni. Annyi élmény kapcsolódik hozzájuk. Szavuk elűzi a békétlenséget, a hálátlanságot, az önzést. [...] Álmaimban minden eddiginél inkább vagyok ismét szabadon kötöttek.”

Kedves igehallgatók! Amikor meg vagyunk fosztva a közösségtől, akkor tudjuk igazából értékelni az emberi kapcsolatokat. Amikor nem mehetünk templomba akkor támadhat fel a leginkább a vágy az istentiszteleti közösségre.

Prédikációs alapigénk éppen erről az éhségről és szomjúságról szól: *„Jön majd idő – így szól az én Uram, az ÚR, amikor éhséget bocsátok a földre. Nem kenyérre fognak éhezni, és nem vízre fognak szomjazni, hanem az ÚR igéjének hallgatására.* Ez az ószövetségi ige azt a döbbenetes helyzetet rajzolja meg, amikor Isten hallgat. Hallgat, mint egy Bergman filmben. Amikor az emberektől elvételik az ige. Ebben a helyzetben viszont feltámad az emberek lelki éhsége és szomjúsága.

Tapasztalatom, hogy Isten kereséséről nemcsak a próféták vagy az evangéliumok nyelvén lehet beszélni, hanem világi szókészlettel is. Ez jellemző József Attilára is, aki nagy nagy kétségbeesésében képes lemenni kutyába, és így ír:

Oly lompos volt és lucskos,
A szőre sárga láng,
Éhségtől karcsú,
Vágytól girhes,
Szomorú derekáról
Messze lobogott
A hűvös éji szél.
Futott, könyörgött.
Tömött, sóhajtó templomok
Laktak a szemében

S kenyérhéját, miegymást
Keresgélt.

(...)

Egyszer csak előbúvik
Nappali rejtekéből,
Belőlünk,
Az az oly-igen éhes,
Lompos, lucskos kutya
És Istenhulladékot,
Istendarabkákat
Keresgél.

Ez ugyanaz az istenkeresés, mint amit a bibliai Ámósnál olvasunk: „*Támolyognak majd tengertől tengerig és északtól keletig. Bolyonganak és keresik az ÚR igéjét, de nem találják.*” Itt nem egyszerűen lokális a nyomorúság, hanem bizony az egész világra kiterjedő, ma úgy mondanánk globális méretű. „Tengertől tengerig és északtól keletig” támolyognak a lelki éhségtől, vagyis minden égtájra kiterjed a válság. Az istentelelenség és az embertelenség vírusa mindenkire veszélyes, immár igazi világjárványról van szó. Ebben a helyzetben – olvassuk az igében – nem kenyérré fognak éhezni és nem vízre fognak szomjazni. A prédikáció után fogjuk énekelni a közismert protestáns zsoltárt: „*Mint a szép híves patakra a szarvas kívánczik, lelkem Istent úgy óhajtja, és hozzá fohászkodik*”. A bibliai 42. zsoltár feldolgozása ez, ahol éppen egy olyan élethelyzetről van szó, amelyben Isten templomtalan népeként most mi is vagyunk: „*Isten után szomjazik lelkem, az élő Isten után. Mikor mehetek el, hogy megjelenjek Isten előtt? Könnyem lett a kenyerem éjjel és nappal...*” (Ps 42,3-4a). Ugyanakkor ebben az élethelyzetben is felbukkan az a motívum, hogy milyen erő rejlik a korábbi vallási közösség puszta felidézésében is: „*Arra emlékezem, hogy milyen tömeggel vonultam, és hogyan vezettem Isten házához hangos ujjongással és hálaénekekkel az ünnepi sokaságot...*” (Ps 42,5). Most üres templomban vagy éppen otthonunkba zárkózva is erőt meríthetünk az egykori közösség felidezéséből. Jó visszaemlékezni egy teli templomos istentiszteletre, személyes kérdéseket megvitató bibliaórára, az összetartozás érzését nyújtó ifi-alkalomra. És amikor most nem vehetünk úrvacsorát, akkor felidézhetjük azokat az áldott pillanatokat, amikor Krisztus testét és véréát magunkhoz vehettük. Az ostya és a bor íze csak emlékként van bennünk, de most ez is erőt adhat. „*Megízleltétek, hogy jóságos az Úr*”, olvassuk Péter első levelében (2,3). De ez nem csak a múlt, hanem Isten jósága jelenidejűvé is válhat, ha imádságban szólítjuk őt meg. „*Számban nevednek jó íze van*”, írja Ady.

Amikor 2020-at evangélikus egyházunkban az úrvacsora évének nyilvánítottuk, nem sejtettük, hogy éppen ettől a szentségtől leszünk egy darabig megfosztva. De éppen ez a kényszerű tartózkodás kelthet bennünk elemi vágyat arra, hogy amint lehet, újra magunkhoz vegyük Krisztus testét és véréát, és rendszeresen éljünk majd azzal. Ahogy Jézus is vágyva vágyott arra, hogy tanítványaival elköltse a húsvéti vacsorát, úgy mi is ilyen odaadással és egzisztenciális éhséggel várhatjuk az újabb úrvacsoravétel lehetőségét.

És, testvéreim, a hirdetett ígét sem vehetik el tőlünk. Isten nem hallgat, mint Ámósz idejében, hiszen most is, ezen az istentiszteleten is, halljuk és hirdetjük Isten igéjét. S micsoda gazdagság birtokában vagyunk, ha szívünk mélyéből feltör egy-egy ige! Tegyük úgy, ahogy az apostol kéri

„intsétek egymást zsoltárokkal, dicséretekkel, lelki énekekkel; hálaadással énekeljétek szívetekben az Istennek!” (Kol 3,16). Itt üres templomban vagyunk, de lelki szememmel látom, hogy hány és hány otthonban tartotok így családi áhítatot. Hallani vélem az énekszót, amint az felcsendül az étkezőasztalnál, vagy gyermekeitek ágyánál. Európa szerte kedves gyakorlattá vált a balkonéneklés: miért ne csendülhetnének fel zsoltárok és lelki énekek az újonnan megélt közösség ilyen formájában?!

Böjt idején a szenvedő Jézus nyomában járunk. Mert ő a Fájdalmak Férfija, a Betegség Ismerője. Ahogy ő hordozta a keresztet, nekünk is fel kell vennünk a magunk keresztjét, csak úgy lehetünk Jézus tanítványa. És persze ahogy Cirénei Simon segített az Úrnak a kereszt cipelésében, úgy kell nekünk is átvállalni egymás terheit, törődve az egyedülállókkal, a karanténban vagy kórházban levőkkel, vagy diakóniai intézményeink ellátottaival és dolgozóival.

Vélhetően egész böjtben, beleértve a nagyhetet, templom nélkül kell élnünk. Erősen kétséges, hogy húsvétkor együtt lehetünk-e már. Bárhogy is történjék: abban bizonyosan lehetünk: az ige nem hallgat el. Jézus szava szól hozzánk: „*Én élek, és ti is élni fogtok!*”

Templomtalanul is emlékezzünk az egykori gyülekezeti közösségekre. Ebben a mindig jelenlévő Krisztus segíthet minket. Clairvaux-i Bernát ősi himnuszának sorival valljuk: „*Jézus, édes emlékezet...;Ki téged ízlel, éhezik, és szomjasabb lesz, aki iszik. De másra már nem szomjazik, csak Jézusért óhajtozik*” (EÉ 360)

Nem kenyérre fognak éhezni, és nem vízre fognak szomjazni, hanem az ÚR igéjének hallgatására. – írja Ámós próféta. Ha törődünk egymással, akkor az a veszély nem áll fenn, hogy étel nélkül marad bárki is. A mostani időszak nagy kérdése számomra az, hogy megérezzük-e azt a lelki éhséget, amit biztonságos körülmények között, kényelmi helyzetben bizony elhanyagoltunk?! Az eddiginél szenvedélyesebben hallgatjuk-e Isten igéjét, mohóbban vágyunk-e az úrvacsorára, kitartóbban keresünk-e keresztény közösséget? És mindennél jobban vágyódunk-e arra a Jézusra, aki az élő vizet kínálja?! Ő az, a mi Urunk, Jézus Krisztus, aki oltja lelki szomjúságunkat.

Mondhatjátok, hogy ezzel az ámószi igével túlságosan pesszimista ígét választottam, hiszen ott arról van szó, hogy az emberek nem találnak békét és fogódzót. Hiszem is, hogy ma ennek nem kell így lennie. Nekünk nem kell támolyognunk a lelki szomjúságtól: Isten igéje most is szól, Jézus Krisztus evangéliumát ma is tudjuk hirdetni.

Aki szomjazik, jöjjön! Aki akarja, vegye az élet vizét ingyen! (Jel 22,17).

Imádkozzunk!

Urunk, őrizd meg népedet és minden embert a mostani próbatételek között. Segíts, hogy ebben az országban és az egész világban emberek, beleértve a politikusokat, félre tudják tenni az ellentéteket. Add, hogy a fizikai távolság lelki közelséget jelentsen. Hozd el a lelki éhség és az ígére való vágyódás napját és a veled való naponkénti találkozás örömét!